

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-894/3051

Ankara

25/6/2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 2/6/2004 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe

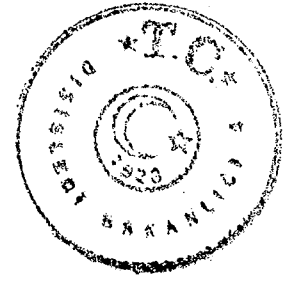
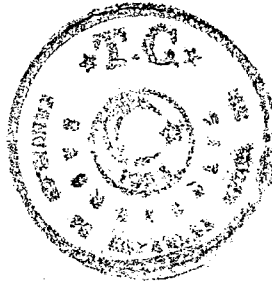
T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	Plan ve Bütçe
Esas Kom.	Dışişleri
Tarih	3-7-2004 1/842
K. Md.	Y. B. Şk. 15
BAŞKAN	

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı arasında sermaye, teknoloji ve hizmet hareketlerinin geliştirilmesi, her iki Devletin de refahına katkıda bulunacaktır. Bu unsurlara ilişkin hareketlerin geliştirilmesinde çifte vergilendirme nedeniyle ortaya çıkan sorunların çözümü önem arz etmektedir. Bu amaçla, Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı arasında 7 Nisan 2004 tarihinde Ankara'da "Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" imzalanmıştır.

Anlaşma ile gerçek ve tüzel kişilerin aynı gelir üzerinden iki Devlette birden vergilendirilmesinin (çifte vergilendirme) önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amacı sağlamak üzere, vergileme hakkı, gelir unsurları itibariyle ikamet edilen veya kaynak Devletlerden birine bırakılmakta veya bu mümkün olmazsa iki Devlet arasında paylaştırılmaktadır. Böylece, Akit Devletlerden birinde yatırım yapan, teknoloji veya hizmet sunan diğer Devlet mukimlerinin, o Devletin mükelleflerine göre daha ağır vergilendirilmesine engel olunmakta ve teşebbüslerin risk almadan önce ileride karşılarcına çıkacak her türlü vergi ile ilgili mükellefiyeti hesaplayabilmeleri sağlanmaktadır. Çifte vergilendirmenin Akit Devletlerde önlenmesi ile Faslı yatırımcılar için Türkiye'nin, Türk yatırımcılar için ise Fas'ın daha cazip hale geleceği tabiidir.

Anlaşmanın kapsamına aldığı vergiler açısından çifte vergilendirmenin ve vergi kaçakçılığının nasıl önleneceği ve muhtelif gelir unsurlarının vergilendirilmesine ilişkin ilkeler ve düzenlemeler, ilişikte yer alan Anlaşmanın madde gerekçelerinde ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

"Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" 28 maddeden meydana gelmiştir. Anlaşma maddelerinin gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir.

MADDE 1- KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

1 inci madde hükmü gereğince bu Anlaşma, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Diğer bir ifade ile bu Anlaşma, milliyet farkı gözetilmeksizin Akit Devletler (Türkiye ve Fas) den birinde veya her ikisinde mukim olan kişileri kapsamına almaktadır.

MADDE 2- KAVRANAN VERGİLER

Bu madde, Anlaşmanın kavradığı vergilerin belirlenmesinde ve tarifinde açıklığı temin etme amacını gütmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrası, Anlaşmanın, ne şekilde alındığına bakılmaksızın bir Akit Devlette, politik alt bölümlerinde veya mahalli idarelerinde gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacağını belirtmektedir.

2 nci fıkra, gelir üzerinden alınan vergilerin kapsamını belirlemektedir.

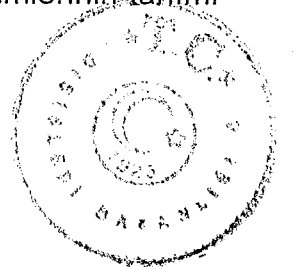
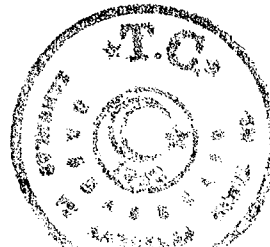
3 üncü fıkra, Anlaşmanın Akit Devletlerdeki mevcut vergilerden hangilerine uygulanacağı belirtilmektedir. Anlaşma kapsamına giren vergilerin; Türkiye'de gelir ve kurumlar vergileri ile gelir ve kurumlar vergisi üzerinden alınan fon payı; Fas'ta ise genel gelir vergisi ve kurumlar vergisinden ibaret olduğu belirtilmiştir.

4 üncü fıkra, Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınan ve mevcut vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilerin de Anlaşma kapsamına gireceğini hükme bağlamakta, ayrıca, Akit Devletlerin yetkili makamlarının, ilgili vergi mevzuatlarında yaptıkları önemli değişiklikleri birbirlerine bildirmelerini öngörmektedir.

MADDE 3- GENEL TANIMLAR

Bu maddede, Anlaşmada kullanılan terimlerin yorumu için gerekli genel tanımlar yer almaktadır.

Söz konusu maddede sırasıyla, "Türkiye", "Fas", "Bir Akit Devlet" ve "Diğer Akit Devlet", "Vergi", "Kişi", "Şirket", "Bir Akit Devletin Teşebbüsü" ve "Diğer Akit Devletin Teşebbüsü", "Vatandaş", "Uluslararası Trafik" ve "Yetkili Makam" terimlerinin tanımı yer almaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında, Anlaşmada tanımlanmamış terimlerin, Akit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen anlamları taşıdığı belirtilmiş ve Anlaşma'da boşluk kalmaması sağlanmıştır.

MADDE 4- MUKİM

Akit Devletlerin vergileme yetkisi, Anlaşmanın birçok maddesinde doğrudan doğruya "mukim" kavramına göre çözümlenmektedir. Bu çerçevede, gerçek ve tüzel kişilerin hangi Devletin mukimi addedileceği hususu büyük bir önem arz etmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrasında, gerçek ve tüzel kişiler arasında ayırım yapılmaksızın, Akit Devletlerin iç mevzuatı gereğince ev, ikametgah, kanuni merkez, yönetim yeri veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi "mukim" addedilmektedir. Gelir Vergisi Kanunumuz Türkiye'de yerleşmiş gerçek kişileri, Kurumlar Vergisi Kanunumuz ise kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan kurumları tam mükellef addettiğinden, 1 inci fıkra hükmüyle vergi hukukumuz tam bir paralellik sağlanmaktadır.

2 nci fıkra, gerçek kişilerin 1 inci fıkra, belirtilen kriterler nedeniyle her iki Devletin de mukimi addedilmesi halinde, bu kişilerin hangi kıstaslar kullanılmak suretiyle yalnızca bir Devletin mukimi addedileceği hususu çözümlenmektedir.

3 üncü fıkra, ise, gerçek kişi dışında kalan kişilerin her iki Akit Devletin de mukimi olması halinde, mukimliğin tayininde bu kişilerin etkin yönetim yerinin esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 5- İŞYERİ

İşyerinin tanımına ilişkin bu madde son derece önemlidir. Bilindiği üzere, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarımız, dar mükellefler açısından ticari kazancın Türkiye'de elde edilmiş sayılması için, kazanç sahiplerinin Türkiye'de işyerinin bulunmasını veya daimi temsilci bulundurmasını ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden doğmasını şart koşmaktadır. Aynı şekilde, Anlaşmanın 7 nci maddesinde de yalnızca işyerine atfedilebilen ticari kazancın kaynak devlette vergilenebileceği prensibi getirilmiştir.

7 fıkra halinde düzenlenen bu maddede, hangi durumlarda bir işyerinin oluşup oluşmayacağı hususu bütün ayrıntılarıyla açıklanmaktadır.

1 inci fıkra, "işyeri" teriminin genel bir tanımı yapılmaktadır.

2 nci fıkra, kapsama özellikle dahil edilen işyerlerine örnekler verilmektedir ki bunlar; yönetim yeri, şube, büro, fabrika, atölye, maden ocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taşocağı veya doğal kaynakların çıkarıldığı diğer herhangi bir yer ve 10 ayı aşan bir süre devam eden bir inşaat şantiyesi, yapım veya kurma projesidir.

3 üncü fıkra, işyeri kapsamı dışında kalan hususlar belirtilmiştir.

4 üncü fıkra, daimi temsilcilik düzenlenmiştir. Bu fıkra, göre, bir kişi teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini düzenli olarak

kullanırsa, bu faaliyetler 4 üncü fıkrada belirtilen ve işe ilişkin sabit bir yerden yapılması durumunda bu yeri işyeri haline getirmeyen nitelikteki faaliyetlerle sınırlı olmadıkça, bu teşebbüs, bu kişinin teşebbüs adına gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla bir işyerine sahip kabul edilecektir.

Anlaşmada işyeri ve daimi temsilci ayrı ayrı maddelerde düzenlenmeyip, her ikisi de "işyeri" maddesinde düzenlendiğinden, bu fıkra hükmüyle, Gelir Vergisi Kanunu'nun dar mükelleflerin ticari kazançlarının Türkiye'de vergilendirilmesine imkan tanıyan daimi temsilciliğe ilişkin hükümleri Anlaşmaya yansıtılmış olmaktadır.

5 inci fıkrada, bir Akit Devletin sigortacılık teşebbüsü, reasürans hariç diğer Devletin toprakları içerisinde prim topladığı veya 6 ncı fıkranın uygulanacağı bağımsız statüde bir acente dışındaki bir kişi vasıtasıyla diğer Devlette mevcut riski sigortaladığı takdirde, diğer Akit Devlette bir işyerine sahip kabul edileceği belirtilmektedir.

6 ncı fıkrada, bir teşebbüsün bir Akit Devlette, işlerini yalnızca kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, genel komisyon acentesi veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acente vasıtasıyla yürütmesi halinde bu Devlette bir işyerine sahip kabul olunmayacağı belirtilmektedir. Ancak, söz konusu acentenin faaliyetlerinin tamamı veya tamamına yakını bu teşebbüs adına hasredildiğinde ve bu acente ile bu teşebbüs arasındaki ticari ve mali ilişkilerdeki koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında olması gerekenden farklı olduğunda söz konusu acentenin bağımsız statüde bir acente olarak kabul edilmeyeceği öngörülmektedir.

7 nci fıkrada ise, iki ayrı Akit Devlette mukim olan şirketlerin birbirlerini kontrol etmesinin, bunlardan herhangi birinin diğeri için bir işyeri oluşturmayacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 6- GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

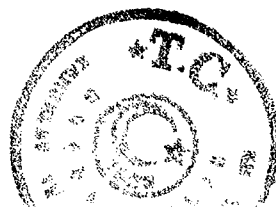
Bu madde yalnızca gayrimenkul sermaye iratlarını değil, aynı zamanda gayrimenkullerden kaynaklanacak her türlü gelir unsurunu kapsamaktadır.

Maddenin 1 inci fıkrası ile gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelirin (tarım veya ormancılıktan elde edilen gelir dahil) vergileme hakkı, gayrimenkulün bulunduğu Akit Devlete bırakılmaktadır.

2 nci fıkra, "gayrimenkul varlık" teriminin tanımına ilişkindir.

3 üncü fıkrada, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımı, kiralanması veya başka bir suretle kullanımından elde edilen gelire 1 inci fıkra hükmünün uygulanacağı belirtilmektedir.

4 üncü fıkrada ise, 1 ve 3 üncü fıkra hükümlerinin, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkullerden elde edilen gelire de uygulanacağı öngörülmektedir.

5 inci fıkrada da, bir şirketin hisselerine veya diğer şirket haklarına sahip olma, sahibine bu hisse veya şirket hakları dolayısıyla şirketin mülkiyetinde bulunan gayrimenkul varlıklar üzerinde tasarrufta bulunma hakkını sağlıyorsa, bu hakkın kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelirin gayrimenkul varlığın bulunduğu Akit Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 7- TİCARİ KAZANÇLAR

Maddenin 1 inci fıkrası, ticari kazancın vergilendirilmesindeki genel prensibi açıklamaktadır. Buna göre ticari kazanç, teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirilecektir. Ancak, faaliyetin diğer Akit Devlette bir işyeri vasıtasıyla yürütülmesi halinde, kazancın sadece bu işyerine atfedilebilen kısmı diğer Akit Devlette vergilendirilebilecektir.

2 nci fıkra, işyeri kazançlarının hesaplanmasındaki esaslara ilişkindir. Buna göre, işyeri bağımsız bir teşebbüs gibi ele alınacak ve benzer teşebbüslerin benzer koşullarda elde etmesi gereken kazanç, söz konusu işyerine atfedilecektir. Böylece, işyeri-merkez ilişkilerinde emsaline göre yüksek veya düşük fiyatlandırmaya gidildiğinde olaya müdahale edilip, gerçekçi fiyatların fatura edilmesiyle yeni bir vergi matrahı belirlenecek ve vergileme bu matrah üzerinden yapılacaktır.

3 üncü fıkra, işyeri kazancının belirlenmesi sırasında hangi tür giderlerin indirilebileceğine ilişkindir.

4 üncü fıkra, teşebbüs adına sadece mal ve ticari eşya alımında bulunan işyerine, bu faaliyeti dolayısıyla kazanç atfedilemeyeceğine ilişkindir.

5 inci fıkra ise, ticari kazancın, Anlaşmanın diğer maddelerinde belirtilen gelir unsurlarını da kapsamına alması halinde ilgili madde hükümlerini saklı tutmaktadır.

MADDE 8- DENİZ VE HAVA TAŞIMACILIĞI

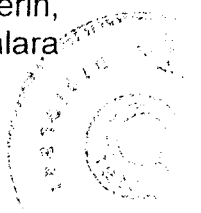
1 inci fıkrada, bir Akit Devlet teşebbüsünün uluslararası trafik kapsamına giren türden gemi veya uçak işletmeciliğinden elde ettiği gelirlerin yalnızca teşebbüsün etkin yönetim merkezinin bulunduğu Devlette vergilendirilebileceği öngörülmektedir.

2 nci fıkrada, uluslararası trafikte gemi veya uçak işletmeciliğinden elde edilen kazançların yanısıra, arızı olarak konteynerlerin kullanımından veya kiralanmasından elde edilecek kazançların da bu madde de kapsanacağı öngörülmektedir.

3 üncü fıkrada ise, 1 inci fıkrada benimsenen prensibin, ortaklık, ortak teşebbüs veya uluslararası işletilen bir acenteye iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlar için de geçerli olduğu hükme bağlanmıştır.

MADDE 9- BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER

Kurumlar Vergisi Kanunumuzun 15, 16 ve 17 nci maddelerinde düzenlenen örtülü kazanç ve örtülü sermaye ile ilgili olan bu maddede, bağımlı teşebbüslerin, bağımsız teşebbüslere oranla farklı ticari ilişkilere ve farklı fiyatlandırmalara

yönelmeleri halinde Akit Devletlerin ne tür tedbirler alabileceği hükme bağlanmaktadır.

1 inci fıkra, bağımlı teşebbüslerin gerekli itinaı göstermeyip, bağımsız teşebbüsler arasında geçerli olan fiyatlardan sapmaları halinde, vergi kaybına uğrayan Akit Devlete ek vergi alma hakkını vermektedir. Bu ek vergileme sonunda diğer Devletin, kendi mükellefi olan bağımlı teşebbüs için yapacağı matrah ve vergi indirimleri ise 2 nci fıkra düzenlenmiştir.

MADDE 10- TEMETTÜLER

1 inci fıkra, temettülerin vergilendirilmesindeki genel ilke ile ilgili olup, temettü gelirin esas itibariyle temettü gelirini elde edenin mukim olduğu Akit Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

2 nci fıkra, temettülerin, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu, yani temettülerin doğduğu Devlette de vergilendirilebileceğini öngörmektedir. Ancak, diğer Akit Devlet mukimine ödenen temettü üzerinden kaynak Devlette alınacak vergi temettü ödeyen şirketin sermayesine en az % 25 oranında iştirak eden şirketler için % 7, diğer bütün durumlarda % 10'unu aşamayacaktır.

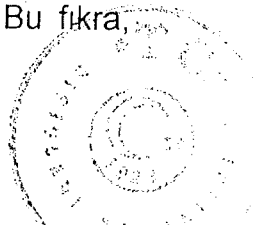
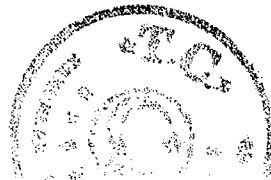
3 üncü fıkra, bünyesinden temettü ayrılan kazanç bakımından şirket vergilenmesine etki etmeyeceği belirtilmektedir.

4 üncü fıkra, "temettü" teriminin tanımı yapılmaktadır.

5 inci fıkra ise, temettü lehdarının, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu Akit Devlette bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunması ve söz konusu temettü elde ediş olayı ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması halinde, 1 inci ve 2 inci fıkra hükümlerinin uygulanmayacağı öngörülmektedir. Bu durumda, ticari kazançla ilişkin 7 nci madde veya serbest meslek kazancına ilişkin 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6 ncı fıkra, bu maddenin 7 nci fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devletin, kendisinden kazanç veya gelir elde eden ve diğer Akit Devletin mukimi olan bir şirketin dağıttığı temettüler üzerinden veya dağıtmadığı kazançlardan herhangi bir vergi alamayacağını öngörmektedir. Böylece, kaynak Devletin vergileme yetkisi kurum kazancına uygulanmakta, ancak, bu kurumdan kar payı elde eden kişilere doğru bir genişlemeye müsaade edilmemektedir. Fıkra ayrıca, temettünün, kazanç veya gelirin elde edildiği Devletin mukimlerine ödenmesi ve bu kazanç veya gelirin elde edildiği Devletteki işyeri ile ödenen temettüler arasında önemli bir bağ bulunması hallerinin kaynak Devlette vergilendirmeme prensibine istisna teşkil ettiği belirtilmektedir.

7 nci fıkra, işyeri kazancının 7 nci madde (Ticari Kazançlar) çerçevesinde vergilendirildikten sonra, kalan kazanç üzerinden bu işyerinin bulunduğu Akit Devlette ve bu Devletin mevzuatına uygun olarak da vergilendirilebileceği, ancak bu şekilde alınacak verginin oranının % 7'yi geçmeyeceği öngörülmektedir. Bu fıkra,

Gelir Vergisi Kanunumuzun 94 üncü maddesinin 6/b numaralı bendiyle paralellik arz etmektedir.

MADDE 11- FAİZ

1 inci fıkra, faizlerin vergilendirilmesindeki genel ilkeyi belirlemektedir. Buna göre, faizi vergilendirme hakkı lehdarın mukim olduğu Akit Devlete ait olmaktadır.

2 nci fıkrada, faizlerin doğduğu Akit Devlete, faizin gayrisafi tutarı üzerinden azami %10 vergi alma hakkı tanınacağı öngörülmektedir.

3 üncü fıkra, Türkiye Hükümeti ile Fas Hükümetine veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Fas Merkez Bankası'na ödenen faizlerin karşılıklı olarak vergiden istisna edileceğine ilişkindir.

4 üncü fıkrada, "faiz" teriminin kapsamı belirlenmiştir.

5 inci fıkra, diğer Devlette bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette veya sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunulması ve faizin ödendiği alacak ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması halinde, söz konusu faizin bu maddenin 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri çerçevesinde değil, ticari kazançla ilişkin 7 nci madde veya serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 14 üncü madde hükümleri çerçevesinde vergilendirileceği öngörülmektedir.

6 ncı fıkra, faiz gelirlerinin hangi durumda bir Akit Devlette elde edilmiş sayılacağını hükme bağlamaktadır. Buna göre, bir Akit Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahalli idaresi veya o Devletin mukimi tarafından ödenen faizin, mukim olunan Akit Devlette elde edildiği kabul edilecektir. Ancak, faiz ödeyen kişinin bir Akit Devlette faiz ödemeye neden olan borç-alacak ilişkisiyle bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olması durumunda faizin bu işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7 nci fıkra, faiz miktarının belirlenmesinde muvazaa durumunu açıklığa kavuşturmaktadır. Fıkra hükmüne göre muvazaa yapabilecek kişiler, aralarında özel ilişki bulunan faiz ödeyen kişi ile faiz lehdarı veya her ikisiyle bir başka kişi olarak belirtilmektedir. Muvazaa durumu ise, özel ilişkinin olmadığı hallerde, kişiler arasında kararlaştırılan faiz miktarını aşan bir faizin ödenmesi olarak ortaya konmuştur. Bu durumda fazla kısım, bu maddede tanımlanan ve indirimli vergiye tabi olan bir faiz olarak nitelendirilmeyip, Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak Akit Devletlerin iç mevzuatına göre vergilendirilecektir.

MADDE 12- GAYRİMADDİ HAK BEDELLERİ

1 inci fıkra, vergilemedeki genel ilkeyi belirlemekte ve vergileme hakkını ödeme yapılan kişinin mukim olduğu Devlete tanımaktadır.

2 nci fıkra hükmü, gayrimaddi hak bedellerinin elde edildiği Devlete de % 10'u aşmayacak şekilde vergi alma hakkı tanımaktadır.

3 üncü fıkra, gayrimaddi hak bedellerinin tanımı ile ilgilidir.

4 üncü fıkrada, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen gayrimaddi hak bedellerinin indirimli vergi oranına göre değil, ticari kazançla ilişkin 7 nci madde veya serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 14 üncü madde hükümlerine göre vergilendirileceği öngörülmektedir.

5 inci ve 6 ncı fıkralarda ise, faizde olduğu gibi gayrimaddi hak bedellerinin nerede elde edilmiş sayılacağı ve muvazaalı durumlarda nasıl vergilendirileceğine ilişkin özel hükümler yer almaktadır.

MADDE 13- SERMAYE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

1 inci fıkrada, 6 ncı maddede tanımlanan gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların, bu varlıkların bulunduğu Akit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

2 nci fıkrada, bir işyerinin aktifine dahil olan veya serbest meslek faaliyetinin icrasında kullanılan sabit yere ait menkul varlıkların ve bu işyeri veya sabit yerin elden çıkarılmasından doğan kazançların, bu işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Akit Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

3 üncü fıkrada, uluslararası trafikte işletilen gemi veya uçaklar ile bunların işletilmesine tahsis edilen menkul varlıkların satışından elde edilen kazançların, yalnızca bu vasıtaları işleten teşebbüsün etkin yönetim merkezinin bulunduğu Akit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

4 üncü fıkrada, varlıkları bir Akit Devlette bulunan gayrimenkullerden oluşan bir şirketin menkul kıymetler borsasına kote edilen hisseleri dışında kalan şirket hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların, bu varlıkları elden çıkaranın mukim olduğu Akit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

5 inci fıkrada ise, bu maddenin diğer fıkralarında sayılanların dışında kalan varlıkların satışından doğan kazançların, bu varlıkları elden çıkaranın mukim olduğu Akit Devlette vergilendirilebileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 14- SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

Maddenin 1 inci fıkrasında, serbest meslek kazançlarının, kazancı elde edenin mukim olduğu Akit Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır. Bununla beraber bu kişinin, diğer Akit Devlette bulunan sabit bir yeri kullanarak serbest meslek faaliyeti icra etmesi durumunda, sabit yerden elde edilen kazançların, kaynak Devlette de vergilendirileceği hükmüne yer verilmiştir.

2 nci fıkrada, "serbest meslek faaliyetleri" teriminin tanımı yapılmaktadır.

MADDE 15- BAĞIMLI FAALİYETLER

1 inci fıkrada, bağımlı faaliyetlerin vergilendirilmesine ilişkin genel kural belirtilmektedir. Buna göre, hizmetin diğer Devlette ifa edilmemesi şartıyla, bir Akit Devlet mukimince elde edilen maaş, ücret ve diğer benzeri gelirler mukim olunan

Devlette vergilendirilecektir. Hizmetin diğer Devlette ifa edilmesi halinde, belli şartlarla kaynak Devlete de vergileme yetkisi tanınabilecektir. Ancak söz konusu kural, bu Anlaşmanın 16, 18, 19 ve 20 nci maddelerinde öngörülen hükümleri herhangi bir şekilde etkilemeyecektir. Diğer bir ifadeyle, yönetim kurulu üyeleri, emekliler, kamu görevlileri, öğretmenler ve öğrenciler 15 inci maddeye göre değil, kendileriyle ilgili maddelere göre vergilendirileceklerdir.

2 nci fıkrada, ücretin sadece mukim Devlette vergilendirilmesi için hangi şartların bir arada aranması gerektiği belirtilmektedir. Kaynak Devletin vergileme yapabilmesi için, öngörülen bu şartlardan birinin ihlali yeterlidir. Bir başka ifadeyle, diğer Devlette hizmet ifa eden bir Akit Devlet mukiminin bu Devlette ilgili mali yıl içinde başlayan veya biten herhangi bir on iki aylık dönemde bir veya bir kaç seferde toplam 183 günden fazla kalması veya ücret ödemesinin bu diğer Devletin mukimi olan bir işveren tarafından veya onun adına yapılması ya da söz konusu ödemenin, işverenin bu diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılması durumunda, elde edilen ücretler kaynak Devlette vergilendirilecektir.

3 üncü fıkrada ise, bu maddenin bundan önceki hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet teşebbüsü tarafından uluslararası trafikte işletilen bir gemi veya uçakta ifa edilen bir hizmet dolayısıyla elde edilen gelirin, teşebbüsün mukim olduğu Akit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

MADDE 16- MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

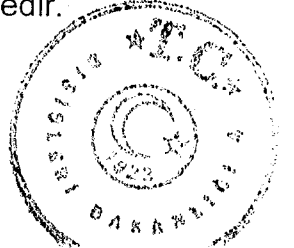
Maddede, bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette mukim bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla elde ettiği ücret ve diğer benzeri ödemelerin, bu diğer Akit Devlette vergilendirilebileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 17- SANATÇI VE SPORCULAR

1 inci fıkra, bir Akit Devlet mukimi olan sanatçı ve sporcuların işgal konuları ile ilgili şahsi faaliyetlerinden dolayı diğer Akit Devlette elde ettikleri gelirlerin, bu faaliyetleri icra ettikleri diğer Akit Devlette vergilendirileceğini hükme bağlamaktadır. Bu çerçevede, serbest meslek faaliyetleri ile bağımlı faaliyetleri (ücretler) düzenleyen 14 ve 15 inci madde hükümleri sanatçı ve sporcular açısından geçerli olmayıp, vergileme yalnızca 17 nci madde kapsamında yapılacaktır.

2 nci fıkra organizatörlerle ilgili olup, sanatçı ve sporcuların işgal konularıyla ilgili faaliyetlerden doğan gelirin, sanatçı veya sporcuların kendilerine değil de, bir başka gerçek veya tüzel kişiye yönelmesi halinde, vergilemenin, faaliyetin icra edildiği Akit Devlette yapılacağını öngörmektedir. Ancak böyle bir durumda, ticari kazançların, serbest meslek kazançlarının ve ücretlerin vergilendirilmesini düzenleyen bu Anlaşmanın 7, 14 ve 15 inci madde hükümleri dikkate alınmayıp, vergileme yalnızca 17 nci madde kapsamında yapılacaktır.

3 üncü fıkra, bir Akit Devlette icra edilen ve diğer Akit Devletin kamusal fonlarından önemli ölçüde desteklenen sanatsal ve sportif faaliyetlerden elde edilen gelirin, faaliyetin icra edildiği Devlette vergilendirilmeyeceği öngörülmektedir.

MADDE 18- EMEKLİ MAAŞLARI

1 inci fıkra, geçmiş hizmetler karşılığında ödenen emekli maaşları ve benzeri ödemelerin bunları elde edenin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükmünü öngörmektedir.

2 nci fıkroda ise, uğranılan şahsi zararları tazmin etmek üzere, bir Akit Devlet veya politik alt bölümlerinden biri tarafından ödenen emekli maaşları, düzenli ödemeler ve diğer devamlı veya arızı ödemelerin de mukim olunan Devlette vergilendirileceği belirtilmektedir.

MADDE 19- KAMU GÖREVİ

1 inci fıkroda, bir Akit Devlete, politik alt bölümüne veya mahalli idaresine verilen hizmetler karşılığında bu Devlet, politik alt bölüm veya mahalli idare tarafından yapılan ve emekli maaşı dışında kalan ödemelerin, yalnızca ödemeyi yapan Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir. Ancak, hizmet diğer Devlette ifa edildiğinde ve gelir elde eden bu Devletin bir mukimi olduğunda, bu kişinin, aynı zamanda bu Devletin vatandaşı olması veya yalnızca hizmet sunmak için bu Devletin mukimi durumuna geçmemiş olması şartıyla, elde edilen gelirler bu diğer Devlette vergilendirilebilecektir.

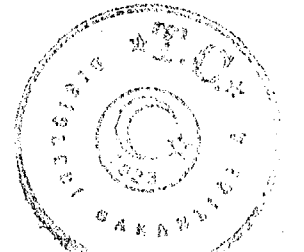
2 nci fıkroda, bir Akit Devlete, politik alt bölümüne veya mahalli idaresine verilen hizmetler karşılığında, bu Devlet, politik alt bölüm veya idare tarafından oluşturulan fonlardan ödenen emekli maaşlarının bu Devlette vergilendirilebileceği; bununla beraber gerçek kişinin bu Devletin bir mukimi ve vatandaşı olması halinde, söz konusu emekli maaşının yalnızca diğer Akit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

3 üncü fıkroda ise, kamu iktisadi kuruluşlarında çalışanlar açısından bu madde hükmünün değil, 15, 16 ve 18 inci madde hükümlerinin geçerli olacağı öngörülmektedir.

MADDE 20- ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER

1 inci fıkroda, öğrenci veya stajyerin öğrenim veya mesleki eğitimde bulundukları Devlette yararlanacakları vergi istisnasının sınırları hükme bağlanmaktadır. Buna göre, öğrenci ve stajyerler yalnızca geçim, öğrenim veya mesleki eğitim masraflarını karşılayan ve bulundukları Devletin dışındaki kaynaklardan sağlanan paralar dolayısıyla öğrenim gördükleri Akit Devlette vergiye tabi tutulmayacakları hükme bağlanmıştır.

2 nci fıkroda, öğrenci ve stajyerler için öngörülen hükme benzer bir hüküm öğretmen ve öğretim üyeleri için de öngörülmektedir. Buna göre, öğretmen ve öğretim üyelerinin iki yılı aşmayan bir süre içinde, diğer Devlette yapmış oldukları öğretim veya araştırma karşılığında bulundukları Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettikleri gelirlerin bu diğer Devlette vergiden istisna edileceği hükme bağlanmıştır.

MADDE 21- DİĞER GELİRLER

1 inci fıkrada, nerede doğarsa doğsun, bir Akit Devlet mukimi tarafından elde edilen ve bu Anlaşmanın bundan önceki maddelerinde kavranmayan gelir unsurlarının, geliri elde eden kişinin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

2 nci fıkrada, gelir lehdarının diğer Devlette bir işyerine veya sabit yere sahip olması ve elde edilen gelirle bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması durumunda, elde edilen gelirin bu maddeye göre değil, ticari kazançlara ilişkin 7 nci madde veya serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 14 üncü madde hükümlerine göre vergilendirileceği hükme bağlanmaktadır.

MADDE 22- ÇİFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

Madde çifte vergilendirmenin önlenmesi ile ilgilidir.

1 inci fıkrada, Türkiye açısından çifte vergilendirmenin nasıl önleneceği açıklanmıştır. Fıkranın (a) bendinde; bir Türkiye mukiminin (b) bendinde belirtilenlerin dışında Anlaşma hükümleri çerçevesinde Fas'ta vergilendirilebilen bir gelir elde etmesi halinde, Türkiye'nin bu geliri vergiden istisna edeceği ancak, Türkiye'nin bu kişinin geriye kalan gelirine ilişkin vergiyi hesaplarken söz konusu gelir için sanki vergiden istisna değilmiş gibi bir vergi oranını uygulayabileceği belirtilmiştir.

Fıkranın (b) bendinde ise; bir Türkiye mukiminin bu Anlaşmanın 10, 11 ve 12 nci maddesi hükümlerine göre Fas'ta vergilendirilebilen bir gelir elde etmesi halinde, Türkiye'nin söz konusu kişinin gelirine isabet eden vergiden Fas'ta ödenmiş olan vergiye eşit bir miktarını mahsup edeceği ifade edilmiş olup; söz konusu mahsubun Fas'ta vergilendirilebilen gelir için mahsuptan önce hesaplanmış vergi miktarını aşmayacağı hükme bağlanmıştır.

2 nci fıkrada ise; Fas açısından çifte vergilendirmenin nasıl önleneceği açıklanmıştır. Fıkra göre, bu Anlaşma hükümleri çerçevesinde Türkiye'de gelir üzerinden ödenen vergiler, Fas'ta gelir üzerinden ödenecek vergiden mahsup edileceği, söz konusu mahsubun mahsuptan önce Fas'ta hesaplanmış ve Türkiye'de vergilendirilen gelire tekabül eden vergi miktarını aşmayacağı hükme bağlanmıştır.

3 üncü fıkrada ise, bir Akit Devlette, bu Anlaşmanın hükümlerine göre vergiye tabi olmayan gelirin, bu Akit Devlette alınacak verginin oranının hesaplanmasında dikkate alınacağı belirtilmektedir.

MADDE 23- AYRIM YAPILMAMASI

Maddenin 1 inci fıkrasında, bir Akit Devletin vatandaşlarının, diğer Akit Devlette, o Devletin aynı koşullara sahip vatandaşlarına kıyasla daha değişik veya daha ağır bir vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacağı öngörülmektedir.

2 nci fıkrada, bir Akit Devlet mukimi olan vatansız kişilerin diğer Devlette, o Devletin aynı koşullara sahip vatandaşlarına kıyasla, daha değişik veya daha ağır bir vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacakları hükme bağlanmaktadır.

3 üncü fıkrada, teşebbüslerin diğer Devlette sahip oldukları işyerlerinin, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten teşebbüslerine kıyasla, daha ağır bir vergilemeye tabi tutulmayacakları, ancak Akit Devletlerin kendi mukimlerine uyguladıkları şahsi indirimler ile vergi ve matrah indirimlerini, diğer Devletin mukimlerine de uygulamak zorunda olmadıkları belirtilmektedir.

4 üncü fıkrada, Anlaşmanın 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası, 11 inci maddenin 7 nci fıkrası veya 12 nci maddesinin 6 ncı fıkrası hükümlerinin uygulanacağı haller hariç olmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünün vergi matrahı belirlenirken diğer Akit Devlet teşebbüsüne ödenen faiz, royalti ve diğer ödemelerin, ilk bahsedilen Devletin teşebbüsüne ödenmiş gibi gider olarak indirilebileceği hükme bağlanmıştır.

5 inci fıkrada, ayırım yapmama prensibinin, bir Akit Devletin bir veya bir kaç mukimi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, kısmen ya da tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen diğer Akit Devlet teşebbüsleri için de geçerli olduğu belirtilmektedir.

6 ncı fıkrada ise, bu maddede "vergileme" teriminin, Anlaşmanın konusuna giren vergileri ifade ettiği belirtilmektedir.

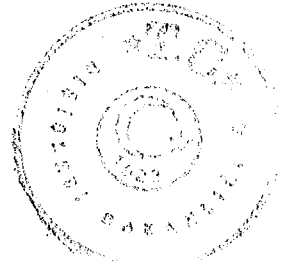
MADDE 24- KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

Maddenin ilk iki fıkrası, bir kişinin, taraf Devletlerden herhangi birinin veya her ikisinin işlemlerinin, kendisi açısından bu Anlaşma hükümlerine uygun olmayan sonuçlar yarattığı veya yaratacağı kanaatine varması halinde sorunun nasıl çözümleneceğini hükme bağlamaktadır.

1 inci fıkraya göre, bu kişi durumunu Akit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, mukim olduğu Akit Devletin yetkili makamına arz edebilecektir. Ancak bu kişi, durumunun 23 üncü maddenin 1 inci fıkrasına uygun olması halinde, Anlaşma hükümlerine aykırı bir vergileme ile sonuçlanan fiilin ilk bildiriminden sonra üç yıl içerisinde vatandaşı olduğu Akit Devletin yetkili makamına da başvurabilecektir.

2 nci fıkraya göre, kendisine başvuruda bulunulan yetkili makam sorunu kendi çözemezse, diğer Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya varmak için gayret gösterecektir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında, yetkili makamların bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulanmasından kaynaklanan sorunların çözümü için karşılıklı anlaşma usulünü kullanabilecekleri, 4 üncü fıkrada ise karşılıklı anlaşmanın ne şekilde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

MADDE 25- BİLGİ DEĞİŞİMİ

Bu Anlaşmanın uygulanabilmesi için, iki Akit Devletin vergi idareleri arasında gerekli hallerde yakın işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Maddede, Akit Devletlerin hangi hallerde bilgi değişiminde bulunacakları, elde edilen bilgilerin kimlere verilebileceği ve bilgi değişiminin sınırları ele alınmıştır.

MADDE 26- DİPLOMAT HÜVİYETİNDEKİ MEMURLAR VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

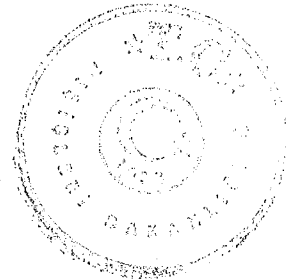
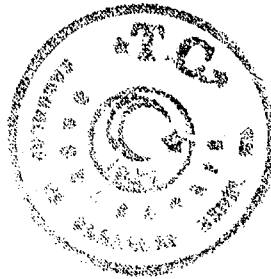
Bu maddede, diplomat hüviyetindeki memurlar ve konsolosluk memurlarının Devletler hukukunun genel kurallarına veya özel anlaşma hükümlerine göre yararlandıkları vergi ayrıcalıklarının bu Anlaşma hükümlerinden etkilenmeyeceği belirtilmektedir.

MADDE 27- YÜRÜRLÜĞE GİRME

Bu maddede, Anlaşmanın ne zaman yürürlüğe gireceği ve vergiler açısından ne zaman hüküm ifade edeceği belirtilmiştir. Buna göre, Anlaşma Akit Devletlerden her birinin, Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli anayasal işlemlerin tamamlandığını birbirlerine bildirmelerini müteakip, bu bildirimlerden sonuncusunun alındığı tarihte yürürlüğe girecek ve yürürlüğe girdiği tarihi izleyen yılın Ocak ayının birinci gününden itibaren hüküm ifade edecektir.

MADDE 28- YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

Madde, Anlaşmanın feshedilinceye kadar yürürlükte kalacağını belirtmekte, fesih usulünü açıklamakta ve fesih halinin her iki Akit Devlette hangi vergilendirme dönemleri için hüküm ifade edeceğini belirlemektedir.

T/ 682

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FAS KRALLIĞI ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN
VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE VERGİ KAÇAKÇILIĞINA ENGEL
OLMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

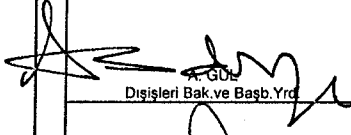
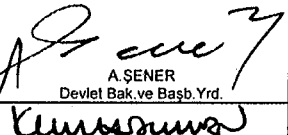
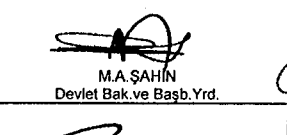
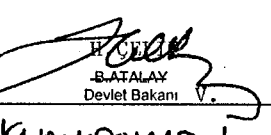
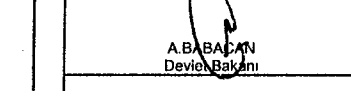
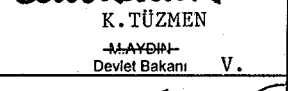
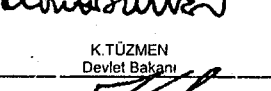
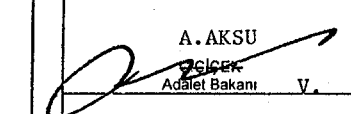
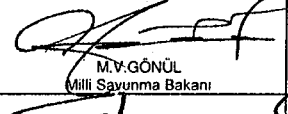
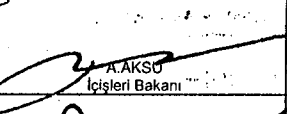
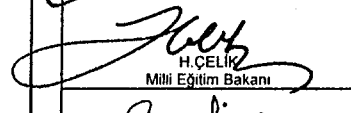
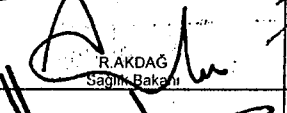
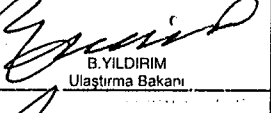
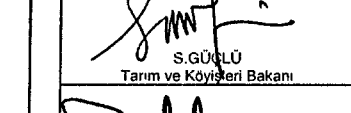
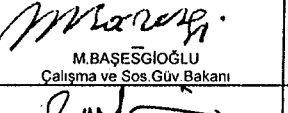
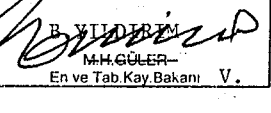
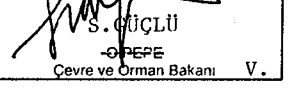
Madde 1- 7 Nisan 2004 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

Madde 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 H. ÇELİKKALE Devlet Bakanı V.
 A. B. BADI Devlet Bakanı	 K. TÜZMEN Devlet Bakanı V.	 G. AKŞİT Devlet Bakanı	 K. TÜZMEN Devlet Bakanı
 A. AKSU Adalet Bakanı V.	 M.Y. GÖNÜL Millî Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UNKURTAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 B. ŞİŞLİ Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köyler Bakanı	 M. BAŞEŞGİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 B. YILDIRIM En ve Tab. Kay. Bakanı V.
 E. MUMCU Kültür ve Turizm Bakanı	 S. GÜÇLÜ Çevre ve Orman Bakanı V.		

Dosya No.

101- 894

839

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

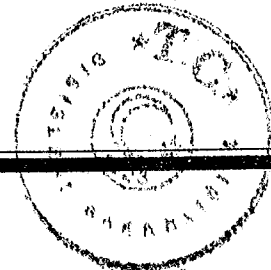
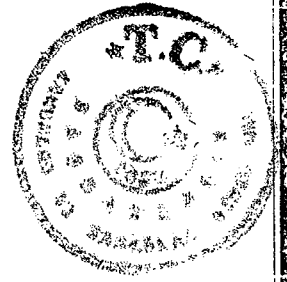
İLE

FAS KRALLIĞI

**ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE
ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE
VERGİ KAÇAKÇILIĞINA ENGEL OLMA ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti, gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen ve vergi kaçakçılığına engel olan bir Anlaşma yapmak isteğiyle,

Aşağıdaki Anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

Bu Anlaşma, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Madde 2

KAVRANAN VERGİLER

1. Bu Anlaşma, ne şekilde alındığına bakılmaksızın, bir Akit Devlet veya politik alt bölümleri veya mahalli idareleri adına gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacaktır.

2. Menkul veya gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançlar ile teşebbüsler tarafından ödenen ücret veya maaşların toplam tutarı üzerinden alınan vergiler dahil olmak üzere, toplam gelir veya gelir unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelirden alınan vergiler olarak kabul edilecektir.

3. Bu Anlaşmanın uygulanacağı şu anda geçerli olan vergiler özellikle:

a) Türkiye bakımından:

- i) gelir vergisi;
- ii) kurumlar vergisi;
- iii) gelir vergisi ve kurumlar vergisi üzerinden alınan fon payı;

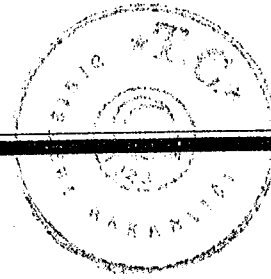
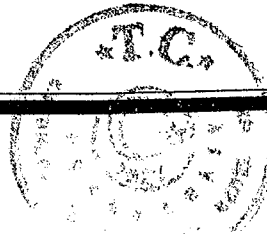
(Bundan böyle "Türk vergisi" olarak bahsedilecektir);

b) Fas Krallığı bakımından:

- i) genel gelir vergisi;
- ii) kurumlar vergisi;

(Bundan böyle "Fas vergisi" olarak bahsedilecektir).

4. Anlaşma aynı zamanda, Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınan ve mevcut vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilere de uygulanacaktır. Akit Devletlerin yetkili makamları, ilgili vergi mevzuatlarında yapılan önemli değişiklikleri birbirlerine bildireceklerdir.

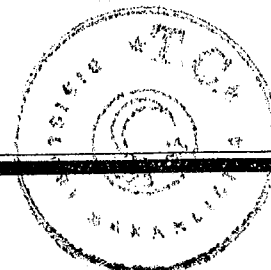
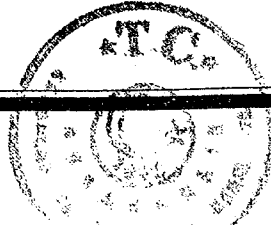

Madde 3

GENEL TANIMLAR

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, metin aksini öngörmedikçe:

- a) "Türkiye" terimi, Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanını, karasularını, aynı zamanda uluslararası hukuka uygun olarak doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amaçlarıyla yargı yetkisi veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder;
- b) "Fas" terimi, Fas Krallığı'nın karasuları dışında bulunan deniz alanlarını kapsayan ve uluslararası kanunlara uygun olarak Fas Krallığı mevzuatı uyarınca, Fas Krallığı'nın deniz yatağı, toprak altı ve doğal kaynaklara ilişkin olarak egemenlik haklarını kullanabileceği bir bölge olarak tespit edilen veya ilerde tespit edilebilecek olan Fas Krallığı topraklarını ifade eder;
- c) "Bir Akit Devlet" ve "diğer Akit Devlet" terimleri, metnin gereğine göre Türkiye veya Fas anlamına gelir;
- d) "Vergi terimi", metnin gereğine göre Türk vergisi veya Fas vergisi anlamına gelir;
- e) "Kişi" terimi, bir gerçek kişiyi, bir şirketi ve kişilerin oluşturduğu diğer herhangi bir kuruluşu kapsamına alır;
- f) "Şirket" terimi, herhangi bir kurum veya vergileme yönünden kurum olarak muamele gören herhangi bir kuruluş anlamına gelir;
- g) "Bir Akit Devletin teşebbüsü" ve "diğer Akit Devletin teşebbüsü" terimleri sırasıyla, bir Akit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs ve diğer Akit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs anlamına gelir;
- h) "Vatandaş" terimi:
 - i) Bir Akit Devletin vatandaşlığına sahip herhangi bir gerçek kişiyi ;
 - ii) Bir Akit Devlette yürürlükte olan mevzuata göre statü kazanan herhangi bir hükmi şahsı, ortaklığı veya derneği ifade eder;
- i) "Uluslararası trafik" terimi, yalnızca diğer Akit Devletin sınırları içinde gerçekleştirilen gemi veya uçak işletmeciliği hariç, etkin yönetim merkezi bir Akit Devlette bulunan bir teşebbüs tarafından gemi veya uçak işletilerek yapılan taşımacılığı ifade eder;

j) "Yetkili makam" terimi:

i) Türkiye'de, Maliye Bakanı'nı veya yetkili temsilcisini; ve

ii) Fas'ta, Maliye Bakanı'nı veya yetkili temsilcisini

ifade eder.

2. Bu Anlaşmanın bir Akit Devlet tarafından uygulanmasına ilişkin olarak, Anlaşmada tanımlanmamış herhangi bir terim, metin aksini öngörmedikçe, Anlaşmanın uygulanacağı vergilerin yer aldığı Akit Devletin mevzuatında öngörülen anlamı taşıyacaktır.

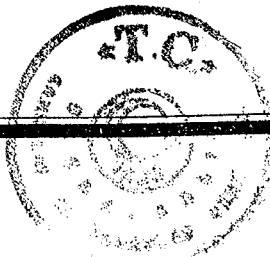
Madde 4

MUKİM

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, "bir Akit Devletin mukimi" terimi, o Devletin veya herhangi bir politik alt bölümünün veya mahalli idaresinin mevzuatı gereğince ev, ikametgah, kanuni merkez, yönetim yeri veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi anlamına gelir. Ancak bu terim, yalnızca o Devletteki kaynaklardan elde edilen gelir nedeniyle o Devlette vergiye tabi tutulan herhangi bir kişiyi kapsamaz.

2. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla bir gerçek kişi, her iki Akit Devlette de mukim olduğunda, bu kişinin durumu aşağıdaki şekilde belirlenecektir:

- Bu kişi, daimi olarak kalabileceği bir meskenin bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir. Eğer bu kişinin her iki Devlette de daimi olarak kalabileceği bir meskeni varsa, bu kişi, kişisel ve ekonomik ilişkilerinin daha yakın olduğu (hayati menfaatlerin merkezi olan) Devletin bir mukimi kabul edilecektir;
- Eğer kişinin hayati menfaatlerinin merkezinin yer aldığı Devlet saptanamazsa veya her iki Devlette de daimi olarak kalabileceği bir meskeni yoksa, bu kişi kalmayı adet edindiği evin bulunduğu Devletin bir mukimi kabul edilecektir;
- Eğer kişinin her iki Devlette de kalmayı adet edindiği bir ev varsa veya her iki Devlette de böyle bir ev sözkonusu değilse, bu kişi vatandaşı olduğu Devletin mukimi kabul edilecektir;
- Eğer kişi her iki Devletin de vatandaşıysa veya her iki Devletin de vatandaşı değilse, Akit Devletlerin yetkili makamları sorunu karşılıklı anlaşmayla çözeceklerdir.

3. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla gerçek kişi dışındaki bir kişi her iki Akit Devletin de mukimi olduğunda, bu kişi yalnızca etkin yönetim yerinin bulunduğu Devletin mukimi olarak kabul edilecektir.

Madde 5

İŞYERİ

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından "işyeri" terimi, bir teşebbüsün işlerinin tamamen veya kısmen yürütüldüğü işe ilişkin sabit bir yer anlamına gelir.

2. "İşyeri" terimi özellikle şunları kapsamına alır:

a) Yönetim yeri;

b) Şube;

c) Büro;

d) Fabrika;

e) Atelye,

f) Maden ocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taş ocağı veya doğal kaynakların çıkarıldığı diğer herhangi bir yer, ve

g) 10 ayı aşan bir süre devam eden bir inşaat şantiyesi, yapım veya kurma projesi.

3. Bu maddenin daha önceki hükümleri ile bağlı kalınmaksızın, "işyeri" teriminin aşağıdaki hususları kapsamadığı kabul edilecektir:

a) Teşebbüse ait imkanların, teşebbüsün mallarının veya ticari eşyasının yalnızca depolanması, teşhiri veya teslimi amacıyla kullanılması;

b) Teşebbüse ait mal veya ticari eşya stoklarının, yalnızca depolama, teşhir veya teslim amacıyla elde tutulması;

c) Teşebbüse ait mal veya ticari eşya stoklarının, yalnızca bir başka teşebbüse işlettilmesi amacıyla elde tutulması;

d) İşe ilişkin sabit bir yerin, yalnızca teşebbüse mal veya ticari eşya satın alma veya bilgi toplama amacıyla elde tutulması;

e) İşe ilişkin sabit bir yerin, teşebbüs için yalnızca hazırlayıcı veya yardımcı karakter taşıyan diğer herhangi bir işin yürütülmesi amacıyla elde tutulması;

f) İşe ilişkin sabit bir yerin, yalnızca (a) ila (e) bentlerinde bahsedilen faaliyetlerin bir veya birkaçını bir arada icra etmek için elde tutulması; ancak, bu faaliyetlerin bir arada icra edilmesi sonucunda kendini gösteren toplu faaliyetin hazırlayıcı veya yardımcı karakterde olması şarttır.

4. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir kişi -6 ncı fıkranın uygulanacağı bağımsız nitelikteki bir acente dışında- bir Akit Devlette bir teşebbüs adına hareket eder ve bu teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olup bu yetkisini mutaden kullanırsa, sözkonusu kişinin faaliyetleri, bu maddenin 3 üncü fıkrasında belirtilen ve işe ilişkin sabit bir yerden yapılması durumunda bu yeri işyeri haline getirmeyen nitelikteki faaliyetlerle sınırlı olmadıkça, bu teşebbüs, bu kişinin teşebbüs için gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla bu Devlette bir işyerine sahip kabul edilecektir.

5. Bu maddenin önceki hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir Akit Devletin sigortacılık teşebbüsü, reasürans hariç diğer Devletin toprakları içerisinde prim topladığı veya 6 ncı fıkranın uygulanacağı bağımsız statüde bir acente dışındaki bir kişi vasıtasıyla diğer devlette mevcut riski sigortaladığı takdirde, diğer Akit Devlette bir işyerine sahip kabul edilecektir.

6. Bir Akit Devlet teşebbüsü, diğer Akit Devlette işlerini yalnızca kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, bir genel komisyon acentesi veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acente vasıtasıyla yürüttüğü için bu diğer Devlette bir işyerine sahip kabul olunmayacaktır. Bununla birlikte, sözkonusu acentenin faaliyetlerinin tamamı veya tamamına yakını bu teşebbüs adına hasredildiğinde ve bu acente ile bu teşebbüs arasındaki ticari ve mali ilişkilerdeki koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında olması gerekenden farklı olduğunda söz konusu acente, bu fıkra da belirtilen anlamda bağımsız statüde bir acente olarak kabul edilmeyecektir.

7. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devletin mukimi olan veya bu diğer Devlette ticari faaliyette bulunan (bir işyeri vasıtasıyla veya diğer bir şekilde) bir şirketi kontrol eder ya da onun tarafından kontrol edilirse, bu şirketlerden herhangi biri diğeri için bir işyeri oluşturmaz.

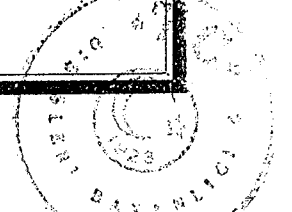
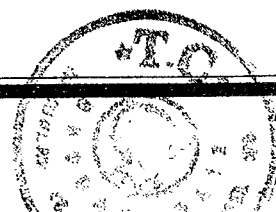
Madde 6

GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

1. Bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette bulunan gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir (tarım veya ormancılıktan elde edilen gelir dahil), bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. "Gayrimenkul varlık" terimi, sözkonusu varlığın bulunduğu Akit Devletin mevzuatına göre tanımlanacaktır. Terim her halükarda, gayrimenkul varlığa müteferri varlıkları, tarım (balık üretimi ve yetiştiriciliği dahil) ve ormancılıkta kullanılan araçları ve hayvanları, özel hukuk hükümlerinin uygulanacağı gayrimenkul mülkiyetine ilişkin hakları, gayrimenkul intifa haklarını ve maden ocaklarının, kaynakların ve diğer doğal kaynakların işletilmesi veya işletme hakkı karşılığında doğan sabit ya da değişken ödemeler üzerindeki hakları kapsayacak; gemiler, vapurlar ve uçaklar gayrimenkul varlık olarak kabul edilmeyecektir.

3. 1 inci fıkra hükümleri, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelire uygulanacaktır.

4. 1 inci ve 3 üncü fıkra hükümleri aynı zamanda, bir teşebbüse ait gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire ve serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire de uygulanacaktır.

5. Bir şirketin hisselerine veya diğer şirket haklarına sahip olma, sahibine bu hisse veya şirket hakları dolayısıyla şirketin mülkiyetinde bulunan gayrimenkul varlıklar üzerinde tasarrufta bulunma hakkını sağlıyorsa, söz konusu tasarrufta bulunma hakkının kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelir, gayrimenkul varlığın bulunduğu Akit Devlette vergilendirilebilir.

Madde 7

TİCARİ KAZANÇLAR

1. Bir Akit Devlet teşebbüsüne ait kazanç, sözkonusu teşebbüs diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunmadıkça, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Eğer teşebbüs yukarıda bahsedilen şekilde ticari faaliyette bulunursa, teşebbüsün kazançları yalnızca bu işyerine atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 3 üncü fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsü diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunduğu, her iki Akit Devlette de bu işyerine atfedilecek kazanç, bu işyeri aynı veya benzer koşullar altında, aynı veya benzer faaliyetlerde bulunan tamamen ayrı ve bağımsız bir teşebbüs olsaydı ve işyerini oluşturduğu teşebbüsten tamamen bağımsız bir nitelik kazansaydı ne kazanç elde edecek ise aynı miktarda bir kazanç olacaktır.

3. Bir işyerinin kazancı belirlenirken, işyerinin bulunduğu Devlette veya başka herhangi bir yerde yapılan, yönetim ve genel idare giderleri de dahil olmak üzere, işyerinin amaçlarına uygun olan giderlerin indirilmesine müsaade edilecektir.

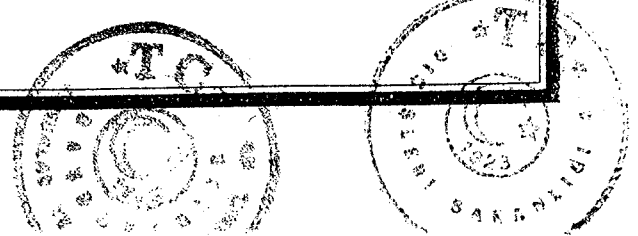
4. İşyerine, bu işyeri tarafından teşebbüs adına yalnızca mal veya ticari eşya alınması dolayısıyla hiçbir kazanç atfedilmeyecektir.

5. Kazançlar, bu Anlaşmanın diğer maddelerinde ayrı olarak düzenlenen gelir unsurlarını da kapsamına aldığı, o maddelerin hükümleri bu madde hükümlerinden etkilenmeyecektir.

Madde 8

DENİZ VE HAVA TAŞIMACILIĞI

1. Bir Akit Devlet teşebbüsünün uluslararası trafikte gemi veya uçak işletmeciliğinden elde ettiği kazançlar, yalnızca teşebbüsün etkin yönetim merkezinin bulunduğu Akit Devlette vergilendirilebilecektir.

Bir gemicilik teşebbüsünün etkin yönetim merkezi, geminin bordası ise bu teşebbüsün, geminin kayıtlı olduğu limanın bulunduğu Akit Devlette olduğu, eğer geminin kayıtlı olduğu böyle bir limanı yoksa gemiyi işletenin mukim olduğu Akit Devlette bulunduğu kabul edilecektir.

2. Bu maddenin amaçları bakımından, bir Akit Devlet teşebbüsünce uluslararası trafikte gemi veya uçak işletmeciliğinden elde edilen kazançlar, 1 inci fıkra hükümlerinin uygulanacağı kazançların yanısıra arizi olarak elde ediliyor ise konteynerlerin kullanımı veya kiralanmasından elde edilen kazançları da kapsayacaktır.

3. Bu maddenin 1 inci fıkra hükümleri aynı zamanda, bir ortaklığa, bir ortak teşebbüse veya uluslararası işletilen bir acenteye iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlara da uygulanacaktır.

Madde 9

BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER

1. a) Bir Akit Devlet teşebbüsü, doğrudan veya dolaylı olarak diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında; veya
- b) Aynı kişiler doğrudan veya dolaylı olarak bir Akit Devlet teşebbüsünün ve diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında ve

her iki halde de, iki teşebbüs arasındaki ticari veya mali ilişkilerde oluşan veya empoze edilen koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında oluşması gereken koşullardan farklılaştığında, bu teşebbüslerden birinde olması gereken, fakat bu koşullar dolayısıyla kendini göstermeyen kazanç, o teşebbüsün kazancına eklenir ve buna göre vergilendirilebilir.

2. Bir Akit Devletin kendi teşebbüsünün kazancına dahil edip vergilendirdiği kazanç, diğer Akit Devlette vergilendirilen diğer Devlet teşebbüsünün kazancını içermesi ve bu şekilde kavranan kazancın, iki teşebbüs arasında olması gereken koşullar gözönünde tutularak, sonradan yapılan hesaplamalar sonucunda belirlenen kazanç olması durumunda, bu diğer Devlet, söz konusu kazanç üzerinden aldığı verginin miktarında gerekli düzeltmeleri yapacaktır. Bu düzeltme yapılırken, bu Anlaşmanın diğer hükümleri gözönünde tutulacak ve gerektiğinde Akit Devletlerin yetkili makamları birbirlerine danışacaklardır.

Madde 10

TEMETTÜLER

1. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket tarafından diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen temettüler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber sözkonusu temettüler, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu Akit Devlette ve bu Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, temettü elde eden, temettünün gerçek lehdarı ise bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki oranları aşmayacaktır:

a) Temettünün gerçek lehdarı, temettü ödeyen şirketin sermayesinin doğrudan en az yüzde 25 ini elinde tutan bir şirket ise (ortaklıklar hariç) gayrisafi temettü tutarının yüzde 7 sini;

b) Tüm diğer durumlarda gayrisafi temettü tutarının yüzde 10 unu.

3. Bu fıkra, bünyesinden temettü ayrılan kazanç bakımından şirket vergilenmesine etki etmeyecektir.

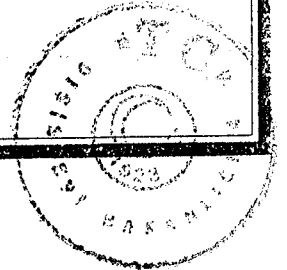
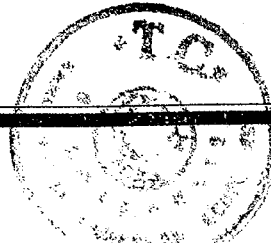
4. Bu maddede kullanılan "temettü" terimi, hisse senetlerinden, intifa senetlerinden veya intifa haklarından, kurucu hisse senetlerinden veya alacak niteliğinde olmayıp kazanç katılmayı sağlayan diğer haklardan elde edilen gelirler ile dağıtımı yapan şirketin mukim olduğu Devletin mevzuatına göre, vergileme yönünden hisse senetlerinden elde edilen gelirle aynı muameleyi gören diğer şirket haklarından elde edilen gelirleri ifade eder.

"Temettü" terimi, Fas bakımından, madencilik hisselerinden ve kâra katılım sözleşmelerden elde edilen gelirleri; Türkiye bakımından, yatırım fonu ve yatırım ortaklığından elde edilen gelirleri de kapsar.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan temettünün gerçek lehdarı, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyeti icra ederse ve sözkonusu temettü elde ediş olayı ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6. 7 nci fıkra saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devletten kazanç veya gelir elde ettiğinde, bu diğer Devlet, şirket tarafından ödenen temettüler üzerinden herhangi bir vergi alamaz. Bunun istisnasını, söz konusu temettülerin bu diğer Devletin bir mukimine ödenmesi veya ödenen temettüler ile bu diğer Devlette bulunan bir işyeri veya sabit yer arasında önemli bir bağ bulunması oluşturur. Aynı şekilde bu diğer Devlet, bu şirketin dağıtılmayan kazançları üzerinden de dağıtılmayan kazanç vergisi alamaz. Dağıtılan temettülerin veya dağıtılmamış kazancın tamamen veya kısmen bu diğer Devlette elde edilen gelir veya kazançtan oluşması, durumu değiştirmez.

7. Diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunan bir Akit Devlet mukimi olan şirketin kazancı, 7 nci maddeye göre vergilendirildikten sonra, kalan kısım üzerinden bu işyerinin bulunduğu Akit Devlette ve bu Devletin mevzuatına uygun olarak vergilendirilebilir. Ancak, bu şekilde alınacak verginin oranı yüzde 7 yi geçmeyecektir.

MADDE 11

FAİZ

1. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen faiz, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber bu faiz, elde edildiği Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak faiz elde eden, faizin gerçek lehdarı ise bu şekilde alınacak vergi, faizin gayrisafi tutarının yüzde 10 unu aşmayacaktır.

3. 2 nci fıkra hükümlerine bakılmaksızın;

a) Fas'ta doğan ve Türkiye Hükümetine veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na ödenen faiz, Fas'ta vergiden istisna edilecektir;

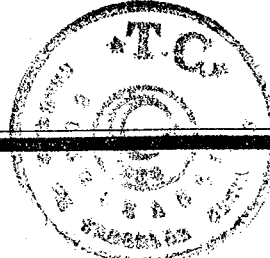
b) Türkiye'de doğan ve Fas Hükümetine veya Fas Merkez Bankası'na (Bank Al Maghrib) ödenen faiz, Türkiye'de vergiden istisna edilecektir.

4. Bu maddede kullanılan "faiz" terimi, ipotek garantisine bağlı olsun olmasın ve borçlunun kazancına katılma hakkını tanısin tanımamasın, her nevi alacaktan doğan gelirleri ve özellikle hazine borçlanma senetlerinden, tahvillerden veya bonolardan elde edilen gelirler ile söz konusu senetlere, tahvillere veya bonolara ilişkin prim ve ikramiyeleri ifade eder.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan faizin gerçek lehdarı, faizin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bu diğer Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve sözkonusu faizin ödendiği alacak ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6. Bir Devletin kendisi, bir politik alt bölümü, bir mahalli idaresi veya bu Devletin bir mukimi tarafından ödenen faizin, o Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, faiz ödeyen kişi, bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette faiz ödemeye neden olan borç-alacak ilişkisiyle bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve faiz bu işyeri veya sabit yerden kaynaklandığında, sözkonusu faizin işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7. Alacak karşılığında ödenen faizin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 12

GAYRİMADDİ HAK BEDELLERİ

1. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen gayrimaddi hak bedelleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

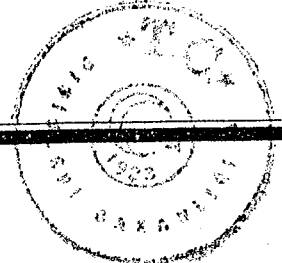
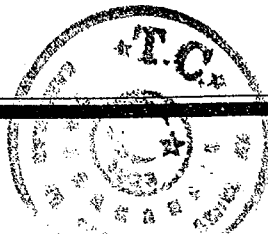
2. Bununla beraber, sözkonusu gayrimaddi hak bedelleri elde edildikleri Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak gayrimaddi hak bedeli elde eden, gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehदारı ise, bu şekilde alınacak vergi, gayrimaddi hak bedelinin gayrisafi tutarının yüzde 10 unu aşmayacaktır.

3. Bu maddede kullanılan "gayrimaddi hak bedelleri" terimi:

- a) edebi, sanatsal veya bilimsel her nevi telif hakkının, sinema filmleri veya filmler veya radyo, televizyon, uydu, fiber optik ve kablolu yayınlarda kullanılan bantlar veya umumi yayınlarda kullanılan benzeri teknolojiye ilişkin telif haklarının, her nevi patentin, alameti farikanın, desen veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin kullanımı veya kullanım hakkı karşılığında elde edilen ödemeleri; ayrıca, sözkonusu varlık veya hakkın kullanımı amacıyla münferiden yapılan teknik yardım ödemelerini de, teknik yardımın bu varlık veya hakka ilişkin ödemenin yapıldığı Akit Devlette ifa edilmiş olması halinde kapsar, veya
 - b) sınai, ticari, zirai veya bilimsel teçhizatın kullanımı veya kullanım hakkı karşılığında yapılan, veya
 - c) sınai, ticari, zirai veya bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikimi karşılığında elde edilen,
- her türlü ödemeyi kapsar.

4. Bir Akit Devlet mukimi olan gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehदारı, sözkonusu bedelin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bu diğer Akit Devlette yer alan sabit bir yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu bedelin ödendiği hak veya varlık ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

5. Bir Devletin kendisi, bir politik alt bölümü, bir mahalli idaresi veya bu Devletin bir mukimi tarafından ödenen gayrimaddi hak bedelinin, o Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, gayrimaddi hak bedelini ödeyen kişi, bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette gayrimaddi hak bedelini ödemeye neden olan hak veya varlık ile bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve gayrimaddi hak bedeli bu işyeri veya sabit yerden kaynaklandığında, söz konusu gayrimaddi hak bedelinin, işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

6. Kullanım, hak veya bilgi karşılığında ödenen gayrimaddi hak bedelinin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ile gerçek lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 13

SERMAYE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

1. Bir Akit Devlet mukimince, diğer Akit Devlette yer alan ve 6 ncı maddede belirtilen gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devlette sahip olduğu bir işyerinin ticari varlığına dahil menkul varlığın veya bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette serbest meslek faaliyeti icra etmek üzere kullandığı sabit bir yere ait menkul varlığın elden çıkarılmasından doğan kazanç, bu işyerinin (yalnız veya tüm teşebbüsle birlikte) veya sabit yerin elden çıkarılmasından doğan kazanç da dahil olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

3. Uluslararası trafikte işletilen gemi veya uçakların veya söz konusu gemi veya uçakların işletilmesiyle ilgili menkul varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, yalnızca teşebbüsün etkin yönetim merkezinin bulunduğu Akit Devlette vergilendirilecektir.

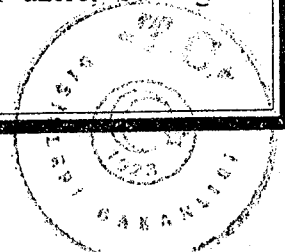
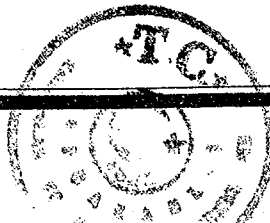
4. Varlıkları esas itibarıyla bir Akit Devlette bulunan gayrimenkullardan oluşan bir şirketin menkul kıymetler borsasına kote edilen hisseleri dışında kalan şirket hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar bu Akit Devlette vergilendirilebilir.

5. 1, 2, 3 ve 4 üncü fıkralarda belirtilenlerin dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançlar, yalnızca elden çıkaranın mukim olduğu Akit Devlette vergilendirilecektir.

Madde 14

SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

1. Bir Akit Devlet mukiminin, serbest meslek faaliyetleri veya bağımsız nitelikteki diğer faaliyetleri dolayısıyla elde ettiği gelir, bu kişi diğer Akit Devlette faaliyetlerini icra etmek amacıyla sürekli kullanabileceği sabit bir yere sahip olmadığı sürece, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Kişinin böyle bir sabit yere sahip olması durumunda gelir, yalnızca söz konusu sabit yere atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. "Serbest meslek faaliyetleri" terimi, özellikle bağımsız olarak yürütülen bilimsel, edebi, sanatsal, eğitici veya öğretici faaliyetleri, bunun yanı sıra doktorların, avukatların, mühendislerin, mimarların, dişçilerin ve muhasebecilerin bağımsız faaliyetlerini kapsamına alır.

Madde 15

BAĞIMLI FAALİYETLER

1. 16, 18, 19 ve 20 nci maddelerin hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukiminin bir hizmet dolayısıyla elde ettiği maaş, ücret ve diğer benzeri gelirler, bu hizmet diğer Akit Devlette ifa edilmedikçe, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Hizmet diğer Devlette ifa edilirse, buradan elde edilen söz konusu gelir, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette ifa ettiği bir hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir, eğer:

- a) Gelir elde eden kişi, diğer Devlette ilgili mali yıl içinde başlayan veya biten herhangi bir on iki aylık dönemde bir veya bir kaç seferde toplam 183 günü aşmamak üzere kalırsa, ve
 - b) ödeme, diğer Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya böyle bir işveren adına yapılırsa, ve
 - c) ödeme, işverenin diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılmazsa,
- yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

3. Bu maddenin önceki hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet teşebbüsü tarafından uluslararası trafikte işletilen bir gemi veya uçakta ifa edilen bir hizmet dolayısıyla elde edilen gelir, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

Madde 16

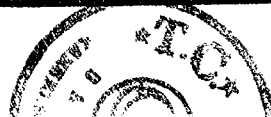
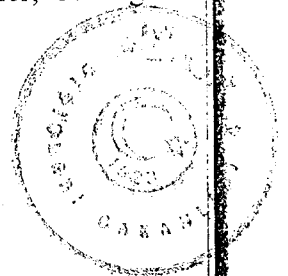
MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

Bir Akit Devlet mukiminin, diğer Akit Devlet mukimi olan bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla elde ettiği ücret ve diğer benzeri ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

Madde 17

SANATÇI VE SPORCULAR

1. 14 ve 15 inci maddelerin hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet mukimi olan tiyatro, sinema, radyo veya televizyon sanatçısı gibi bir sanatçının, bir müzisyenin

veya bir sporcunun diğerk Akit Devlette icra ettiğı şahsi faaliyetleri dolayısıyla elde ettiğı gelir, bu diğerk Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir sanatçının veya sporcunun icra ettiğı şahsi faaliyetlerden doğan gelir, sanatçının veya sporcunun kendisine değil de bir başkasına yönelirse, bu gelir 7, 14 ve 15 inci maddelerin hükümleriyle bağılı kalınmaksızın, sanatçı veya sporcunun faaliyetlerinin icra edildiğı Akit Devlette vergilendirilebilir.

3. Bu maddenin 1 ve 2 nci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, bir sanatçı veya sporcunun bir Akit Devlette icra ettiğı faaliyetlerden elde ettiğı gelir, bu Devlete yapılan ziyaretin tamamen veya önemli ölçüde diğerk Akit Devletin, bir politik alt bölümünün veya bir mahalli idaresinin kamusal fonlarından desteklenmesi halinde, bu Devlette vergiden istisna edilecektir.

Madde 18

EMEKLİ MAAŞLARI

1. 19 uncu maddenin 2 nci fıkraya hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimine geçmiş çalışmalarının karşılığında ödenen emekli maaşları ve diğerk benzeri ödemeler yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir. Bu hüküm aynı zamanda, bir Akit Devlet mukimine ömür boyu sağlanan düzenli ödemelere de uygulanacaktır.

2. Uğranılan şahsi zararları tazmin etmek amacıyla, bir Akit Devlet veya politik alt bölümlerinden biri tarafından ödenen emekli maaşları ve sağlanan ömür boyu gelirler ile yapılan diğerk periyodik(düzenli) veya arizi ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilir.

Madde 19

KAMU GÖREVİ

1. a) Bir Akit Devlete, bir politik alt bölümüne veya bir mahalli idaresine bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında bu Devlet, alt bölüm veya idare tarafından yapılan, emekli maaşı dışında kalan maaş, ücret ve benzeri ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

b) Bununla birlikte, bu hizmet diğerk Akit Devlette ifa edildiğinde ve gerçek kişi bu Akit Devletin bir mukimi olduğunda, söz konusu maaş, ücret ve diğerk benzeri ödemeler yalnızca bu diğerk Akit Devlette vergilendirilecektir. Ancak bu kişinin:

- i) bu diğerk Devletin bir vatandaşı olması; veya
- ii) yalnızca bu hizmeti ifa etmek için bu devletin bir mukimi durumuna geçmemiş olması zorunludur.

2. a) Bir Akit Devlete, bir politik alt bölümüne veya bir mahalli idaresine bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında bu Devlet, alt bölüm veya idare tarafından veya bunlarca oluşturulan fonlardan ödenen emekli maaşı, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

b) Bununla birlikte, söz konusu gerçek kişinin bu diğer Akit Devletin bir mukimi ve vatandaşı olması halinde, söz konusu emekli maaşı yalnızca bu diğer Akit Devlette vergilendirilecektir.

3. Bir Akit Devlet, bir politik alt bölümü veya bir mahalli idaresi tarafından yürütülen ticari faaliyetlerle bağlantılı olarak verilen hizmetlerden dolayı yapılan maaş, ücret ve diğer benzeri ödemelere ve emekli maaşlarına 15, 16 ve 18 inci maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

Madde 20

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLER

1. Bir Akit Devletin vatandaşı olan ve diğer Akit Devlette yalnızca öğrenim veya mesleki eğitim amacıyla bulunan bir öğrenci veya stajyere geçim, öğrenim veya mesleki eğitimi karşılamak üzere diğer Devletin dışındaki kaynaklardan yapılan ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

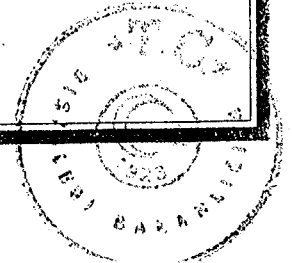
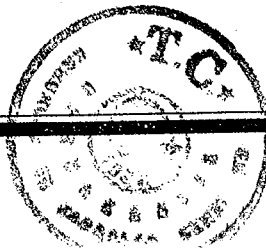
2. Aynı şekilde, bir Akit Devletin vatandaşı olan ve diğer Akit Devlette iki yılı aşmayan bir süre veya süreler için, esas olarak öğretim veya bilimsel araştırma yapmak amacıyla bulunan bir öğretmen veya öğretim üyesinin, öğretim veya araştırma karşılığındaki kişisel hizmetleri dolayısıyla bu diğer Devlet dışındaki kaynaklardan elde ettiği gelirler, bu diğer Devlette vergiden istisna edilecektir.

Madde 21

DİĞER GELİRLER

1. Bir Akit Devlet mukiminin, nerede doğarsa doğsun, bu Anlaşmanın daha önceki maddelerinde belirtilmeyen gelir unsurları yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir.

2. 6 ncı maddenin 2 nci fıkrasında tanımlanan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelir hariç olmak üzere, bir Akit Devletin mukimi olan söz konusu gelirin lehdarı, diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette veya sabit bir yerden serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve bu işyeri veya sabit yer ile geliri doğuran hak veya varlık arasında etkin bir bağ bulunmakta ise, bu gelire 1 inci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre, 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

Madde 22

ÇİFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

1. Türkiye mukimleri için çifte vergilendirme aşağıdaki şekilde önlenecektir:

- a) Bir Türkiye mukimi b) bendinde kavranan gelirler hariç olmak üzere, bu Anlaşma hükümlerine göre, Fas'ta vergilendirilebilir bir gelir elde ettiğinde, Türkiye, bu geliri vergiden istisna edecektir. Ancak, Türkiye, bu kişinin geriye kalan gelirine ilişkin vergiyi hesaplarken istisna edilen gelir sanki vergiden istisna değilmiş gibi bir vergi oranı uygulayabilir.
- b) Bir Türkiye mukimi, bu Anlaşmanın 10, 11 ve 12 nci maddelerine göre Fas'ta vergilendirilebilir bir gelir elde ettiğinde, Türkiye, bu kişinin gelirine isabet eden vergiden Fas'ta ödenen vergiye eşit bir miktarın mahsubuna müsaade edecektir.

Bununla birlikte bu mahsup, Fas'ta vergilendirilebilir gelire tekabül eden ve mahsuptan önce hesaplanan vergi miktarını aşmayacaktır.

2. Fas mukimleri için çifte vergilendirme aşağıdaki şekilde önlenecektir:

Bir Fas mukimi, bu Anlaşma hükümlerine göre, Türkiye'de vergilendirilebilir bir gelir elde ettiğinde, Fas, bu mukimin gelirinden alınacak vergiden Türkiye'de gelir üzerinden ödenen vergiye eşit bir miktarın mahsubuna müsaade edecektir. Bununla birlikte bu mahsup, mahsuptan önce Fas'ta gelir üzerinden hesaplanan ve Türkiye'de vergilendirilebilir gelire tekabül eden vergi miktarını aşmayacaktır.

3. Bir Akit Devlette, bu Anlaşma hükümlerine göre vergiye tabi olmayan gelir, bu Akit Devlette alınacak verginin oranının hesaplanmasında dikkate alınacaktır.

Madde 23

AYRIM YAPILMAMASI

1. Bir Akit Devletin vatandaşları, diğer Akit Devlette, bu diğer Devletin vatandaşlarının aynı koşullarda karşı karşıya kaldıkları veya kalabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden, özellikle mukimlik yönünden, değişik veya daha ağır bir vergilemeye veya buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır. Bu hüküm aynı zamanda, 1 inci madde hükümleri ile bağlı kalınmaksızın, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olmayan kişilere de uygulanacaktır.

2. Bir Akit Devlet mukimi olan vatansız kişiler, her iki Akit Devlette de, ilgili Devlet vatandaşlarının aynı koşullarda karşı karşıya kaldıkları veya kalabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye veya buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaktır.

3. 10 uncu maddenin 7 inci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devlette sahip olduğu bir işyeri, diğer Devlette, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten teşebbüslerine göre daha az lehe bir vergileme ile karşı karşıya kalmayacaktır. Bu hüküm, bir Akit Devletin kendi mukimlerine şahsi veya ailevi durumları dolayısıyla uyguladığı şahsi indirimleri, vergi ve matrah indirimlerini diğer Akit Devlet mukimlerine de uygulama zorunda olduğu yönünde anlaşılmayacaktır.

4. 9 uncu maddenin 1 inci fıkrası, 11 inci maddenin 7 nci fıkrası veya 12 nci maddenin 6 ncı fıkrası hükümlerinin uygulanacağı haller hariç olmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünce diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen faiz, gayrimaddi hak bedeli ve diğer ödemeler, bu teşebbüsün vergilendirilebilir kazancının belirlenmesinde, bu ödemeler aynı koşullarda ilk bahsedilen Devletin bir mukimine yapılmış gibi indirilebilir.

5. Bir Akit Devletin, diğer Akit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, kısmen veya tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen teşebbüsleri, ilk bahsedilen Devlette, bu Devletin benzeri teşebbüslerinin tabi oldukları veya olabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye veya buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

6. Bu maddedeki "vergileme" terimi, bu Anlaşmanın konusuna giren vergileri ifade eder.

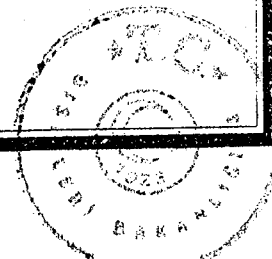
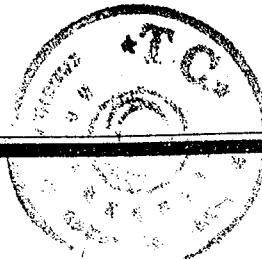
Madde 24

KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

1. Bir Akit Devlet mukimi, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi için bu Anlaşma hükümlerine uygun düşmeyen bir vergileme yarattığı veya yaratacağı kanaatine vardığında, bu Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, durumu mukimi olduğu Akit Devletin yetkili makamına arz edebilir. Bu kişinin durumu 23 üncü maddenin 1 inci fıkrasına uygun düşerse, o zaman vatandaşı olduğu Akit Devletin yetkili makamına başvurabilir. Söz konusu müracaat, Anlaşma hükümlerine aykırı bir vergileme ile sonuçlanan fiilin ilk bildiriminden sonra üç yıl içerisinde yapılmalıdır.

2. Söz konusu yetkili makam, itirazı haklı bulmakla beraber kendisi tatminkar bir çözüme ulaşamadığı takdirde, Anlaşmaya ters düşen bir vergilemeyi önlemek amacıyla, diğer Akit Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya gayret sarfedecektir.

3. Akit Devletlerin yetkili makamları, Anlaşmanın yorumundan veya uygulanmasından kaynaklanan her türlü güçlüğü veya tereddütü karşılıklı anlaşmayla çözmek için gayret göstereceklerdir. Yetkili makamlar aynı zamanda, Anlaşmada ele alınmayan durumlardan kaynaklanan çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması için de birbirlerine danışabilirler.

4. Akit Devletlerin yetkili makamları, bundan önceki fıkralarda belirtilen hususlarda anlaşmaya varabilmek için birbirleriyle doğrudan haberleşebilirler. Anlaşmaya varabilmek için sözlü görüş alışverişi gerekli görüldüğünde, bu görüşme, Akit Devletlerin yetkili makamlarının temsilcilerinden oluşan bir komisyon kanalıyla yürütülebilir.

Madde 25

BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin uygulanması için gerekli olan bilgileri veya Anlaşma ile uyumsuzluk göstermediği sürece, Anlaşma kapsamına giren vergiler ile ilgili iç mevzuat hükümlerinin yürütülmesi için gerekli olan bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bilgi değişimi, 1 inci maddeyle sınırlı değildir. Bir Akit Devlet tarafından alınan her türlü bilgi, o Devletin kendi iç mevzuatı çerçevesinde elde ettiği bilgiler gibi gizli tutulacak ve yalnızca bu Anlaşmada belirtilen vergilerin tahakkuk veya tahsilleri veya cebri icra ya da cezasıyla ve bu hususlardaki şikayet ve itirazlara bakmakla görevli kişi veya makamlara (adli makamlar ve idari kuruluşlar dahil) verilebilecektir. Bu kişi veya makamlar söz konusu bilgileri yalnızca bu amaçlar doğrultusunda kullanacaklardır. Bu kişi veya makamlar söz konusu bilgileri mahkeme duruşmalarında veya adli kararlar alınırken açıklayabilirler.

2. 1 inci fıkra hükümleri, hiçbir surette bir Akit Devleti:

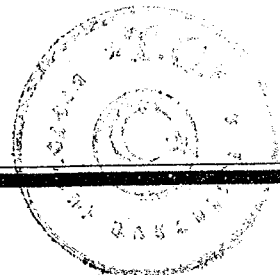
- a) Kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatına ve idari uygulamalarına uymayacak idari önlemler alma;
- b) Kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatı veya normal idari işlemleri çerçevesinde elde edilemeyen bilgileri sunma;
- c) Herhangi bir ticari, sınai, mesleki sırrı veya ticari işlemi ifşa eden veya açıklanması kamu düzenine aykırı düşen bilgileri verme

yükümlülüğü altına sokacak şekilde yorumlanamaz.

Madde 26

DİPLOMAT HÜVİYETİNDEKİ MEMURLAR VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

Bu Anlaşma hükümleri, diplomat hüviyetindeki memurların veya konsolosluk memurlarının uluslararası hukukun genel kuralları veya özel anlaşma hükümleri uyarınca yararlandıkları mali ayrıcalıkları etkilemeyecektir.

Madde 27

YÜRÜRLÜĞE GİRME

1. Her bir Akit Devlet, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için kendi mevzuatında gerekli olan işlemlerin tamamlandığını diğerine bildirecektir. Bu Anlaşma, bu bildirimlerin sonuncusunun alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

2. Bu Anlaşma hükümleri:

- a) Kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen Ocak ayının birinci günü veya daha sonra ödenen veya mahsup edilen miktarlar için; ve
- b) Diğer vergiler yönünden, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen Ocak ayının birinci günü veya daha sonra başlayan vergilendirme yılları için hüküm ifade edecektir.

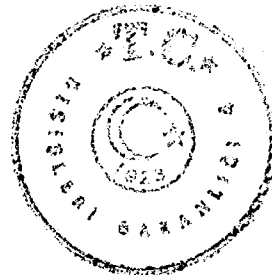
Madde 28

YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

Bu Anlaşma, bir Akit Devlet tarafından feshedilinceye kadar yürürlükte kalacaktır. Akit Devletlerden her biri, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten sonraki beş yıllık bir sürenin bitiminden sonra başlayan herhangi bir takvim yılının sona ermesinden en az altı ay önce diplomatik kanaldan fesih ihbarnamesi vermek suretiyle Anlaşmayı feshedebilir.

Bu durumda Anlaşma:

- a) Kaynakta tevkif edilen vergiler yönünden, fesih ihbarnamesinin verildiği takvim yılının bitiminden sonra ödenen veya mahsup edilen miktarlar için, ve
- b) Diğer vergiler yönünden, fesih ihbarnamesinin verildiği takvim yılının bitiminden sonra başlayan vergilendirme yılları için hüküm ifade etmeyecektir.

BU HUSUSLARI TEYİDEN, ilgili hükümetlerin aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, bu Anlaşmayı imzaladılar.

Türkçe, Arapça ve İngilizce dillindeki nüshalarda, her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, 2004 yılının Nisan ayının 7 gününde Ankara da düzenlenmiştir. Metinler arasında farklılık olması halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

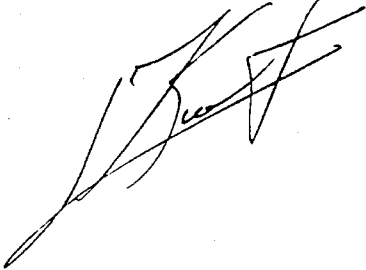
ADINA

FAS KRALLIĞI

ADINA

Kemal UNAKITAN

Maliye Bakanı

Mustapha MECHAHOURI

Dış Ticaret Bakanı

